

Děkanát 1. LF UK, Praha 2
Oddělení pro vědeckou činnost

Mgr. Kateřina Hollá: Sexuální dysfunkce u českých žen

Oponentský posudek disertační práce

Rukopis má 165 stránek, je doprovázen četnými tabulkami a černobílými grafy.

Autorka se zabývá analýzou údajů, které o svém sexuálním životě, zejména pak o svých sexuálních potížích, uvedl v celostátním průzkumu reprezentativní soubor žen. V teoretické části podává přehled současných názorů na ženské sexuální dysfunkce. V dalším je popsána metodika sběru dat, jejich analýza a diskuse výsledků.

Téma práce je nepochybně aktuální, protože sexualitě žen se v posledních letech věnuje stále více pozornosti. Také proto, že ženy se zřejmě se svými sexuálními problémy dnes častěji obracejí na lékaře.

Literární přehled v teoretické části je vcelku aktuální. V biologických faktorech (s.24) postrádám zmínku o graviditě a porodech, také o negativním vlivu některých psychofarmak na sexuální život pacientek.

Autorka si vytkla velmi ambiciózní cíle. Některé vcelku reálné (zjištění prevalence sexuálních potíží ve zkoumaném souboru, vývojové trendy), jiné bylo možné naplnit jen částečně (souvislosti sexuálních dysfunkcí, rizikové faktory). Zajímavou otázkou je porovnání výsledků průzkumu u mužů a žen. 20% vyšetřených žen někdy trpělo nějakou sexuální poruchou, polovina z nich uvádí, že takovou poruchou trpí v současné době. Nejčastěji jsou uváděny nedostatečná lubrikace, bolesti při styku, nízká sexuální apetence a neschopnost dosažení orgasmu. Velice často se jednotlivé stesky kombinují. Jen 14% žen bylo pro svoji sexuální poruchou léčeno. Faktor věku se nezdá hrát významnou roli při výskytu sexuálních poruch. Ženy, které uváděly sexuální poruchy byly častěji sexuálně viktimizovány. U pohlavního zneužití i znásilnění jsou rozdíly statisticky významné (16% vs. 5% resp. 22% vs. 9%). Porovnání sexuálních dysfunkcí mužů a žen přináší zajímavý rozdíl v závislosti výskytu poruch na věku. Zatímco výskyt sexuálních poruch u mužů se poměrně plynule zvyšuje s věkem, u žen je nejvyšší výskyt sexuálních poruch ve věku 45 – 59 let. Nezdá se, že by se ve zkoumaných obdobích výrazně měnil výskyt žen, které uvádějí sexuální poruchu.

V diskusi autorka značnou pozornost věnuje definicím a diagnostickým kritériím sexuálních poruch. K této otázce však získaná data sotva mohou něčím podstatným přispět, protože výzkum se diagnostikou nezabýval. Rozdíly v jednotlivých průzkumech tohoto typu jsou vcelku dobře vysvětlitelné rozdíly kulturními, rozdíly v položených otázkách a rozdíly v charakteristikách souborů. Autorka racionálně diskutuje o problémech rozlišení poruch lubrikace a poruch sexuálního vzrušení, stejně jako bolesti při styku. Poruchy orgasmu zde byly vyšetřovány jen hodně schematicky a proto je jejich relativní nízké zastoupení v souboru dáno maximalistickou definicí („nedosahuji vyvrcholení“), jde tedy o ženy anorgastické. Postup nezjišťoval výskyt žen, které orgasmu dosahují s potížemi, zřídka a podobně.

Práce přináší celou řadu zajímavých dat o sexuálních potížích u žen. Výskyt sexuálních dysfunkcí v české populaci se nijak podstatně v čase nemění. Dysfunkční ženy vykazují častěji než ostatní některé vlastnosti a zkušenosti. Zajímavé je zjištění, že s věkem se

u žen výskyt sexuálních potíží podstatně nezvyšuje, na rozdíl od mužů. Jen nízký podíl dysfunkční žen je pro tyto potíže léčeno.

Statistické metody jsou využívány přiměřeně a účelně, formálně je práce na dobré úrovni přes dále uvedené dílčí problémy.

Připomínky:

s. 44 definice „rodičovské investice“ je nesprávná (zdroj, po kterém jedno pohlaví touží?)

Pojem „vaginismus“ jak autorka správně uvádí, není jednotně chápán odborníky, víme tedy, co si pod tím představují respondentky?

s.64 tab.21 není dobře popsána ani rozdělena (s a bez dysfunkce)

s.70 nadpis kapitoly „Orientace a antikoncepce“ je zvláštní, ty dvě kategorie spolu nijak nesouvisí

tab.27: HS u žen bez dysfunkce není 0%!

s.76 tab.33 tabulka obsahuje anglické popisy – reziduum po statistických procesech?
Totéž tab. 34 na s. 77

s. 109 „psychologická léčba“. V terapii sexuálních poruch nemůžeme oddělit psychoterapii a medikamenty. Systematická psychoterapie v sólo provedení je poměrně vzácně nabízena.

s.122 předposlední odstavec – počet partnerů sotva můžeme nazvat „sexuální praktika“

s. 124 Sexuální charakteristiky žen s FSD (anglická zkratka je použita proč?)

obsahuje poněkud nešťastné formulace – nejde o charakteristiky dysfunkčních žen, ale o věci, které tyto ženy častěji než nedysfunkční uvádějí.

Zcela jistě není pravda, že nedysfunkční ženy „nemasturbují“ a „téměř nikdy nepředstírají orgasmus“.

Závěr:

Práce je zajímavým příspěvkem ke studium sexuálních problémů u žen. Přináší řadu originálních dat a diskutuje aktuální problémy diagnostiky ženských sexuálních dysfunkcí. Předložená data mohou být využita v klinické praxi a naznačují možnosti dalšího výzkumu dané problematiky. Práce dokládá schopnost autorky pojednat poměrně složitou problematiku, analyzovat data a formulovat závěry a hypotézy. Úroveň práce ukazuje, že autorka je schopna samostatné vědecké práce a může jí být udělen titul Ph.D. za jménem.

V Praze 21. května 2012

Doc. MUDr. Jaroslav Zvěřina, CSc.

